

Sygn. akt I C 275/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 września 2014 r.

Sąd Okręgowy w Radomiu I Wydział Cywilny

w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Halina Sulis - Kwiecień

Protokolant: Izabela Chmurzyńska

po rozpoznaniu w dniu 21 sierpnia 2014 r. w Radomiu

sprawy z powództwa D. Ł., K. K. (1) i K. Ł.

przeciwko Towarzystwu (...) S.A.

w W.

o zapłatę

I. zasądza od Towarzystwa (...) S.A. w W. na rzecz D. Ł. kwotę 100.000 zł (sto tysięcy złotych) tytułem zadośćuczynienia oraz kwotę 50.000 zł (pięćdziesiąt tysięcy złotych) tytułem odszkodowania z ustawowymi odsetkami od dnia 15 czerwca 2013 roku;

II. zasądza od Towarzystwa (...) S.A. w W. na rzecz K. K. (1) kwotę 100.000 zł (sto tysięcy złotych) tytułem zadośćuczynienia z ustawowymi odsetkami od dnia 15 czerwca 2013 roku;

III. zasądza od Towarzystwa (...) S.A. w W. na rzecz K. Ł. kwotę 100.000 zł (sto tysięcy złotych) tytułem zadośćuczynienia z ustawowymi odsetkami od dnia 15 czerwca 2013 roku;

IV. zasądza od Towarzystwa (...) S.A. w W. na rzecz D. Ł. kwotę 4217 zł (cztery tysiące dwieście siedemnaście złotych), K. K. (1) kwotę 3817 zł (trzy tysiące osiemset siedemnaście złotych), K. Ł. kwotę 4617 zł (cztery tysiące sześćset siedemnaście złotych) tytułem kosztów procesu;

V. nakazuje ściągnąć od Towarzystwa (...) S.A. w W. na rzecz Skarbu Państwa (kasa Sądu Okręgowego w Radomiu) kwotę 832 zł (osiemset trzydzieści dwa złote) tytułem kosztów poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa na opinię biegłego oraz kwotę 15.900 zł (piętnaście tysięcy dziewięćset złotych) tytułem brakującej opłaty sądowej.

/na oryginale właściwy podpis/

Sygn. akt IC 275/13

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 14 lutego 2013 roku (data prezentaty Sądu) strona powodowa: D. Ł., K. K. (1) i K. Ł. działając w imieniu własnym wniosła o zasądzenie od pozwanego Towarzystwa (...) S.A. kwoty 350.00 złotych wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od 7-go dnia po doręczeniu pozwu stronie pozwanej najbliższym członkom rodziny zmarłego B. Ł., na którą składają się:

- 50.000 złotych tytułem odszkodowania za znaczne pogorszenie się sytuacji życiowej powódki D. Ł. w związku ze śmiercią męża w wypadku komunikacyjnym z dnia 08 lipca 2002 roku,
- 100.000 złotych na rzecz powódki D. Ł. tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dobra osobistego w postaci prawa do życia w związku małżeńskim w związku ze śmiercią męża w wypadku komunikacyjnym z dnia 08 lipca 2002 roku,
- zasądzenie na rzecz powódki D. Ł. kosztów postępowania według norm prawem przepisanych,
- 100.000 złotych na rzecz powódki K. K. (1) tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dobra osobistego w postaci szczególnej więzi rodzinnej w związku ze śmiercią ojca w wypadku komunikacyjnym z dnia 08 lipca 2002 roku,
- zasądzenie na rzecz powódki K. K. (1) kosztów postępowania według norm prawem przepisanych,
- 100.000 złotych na rzecz powoda K. Ł. tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dobra osobistego w postaci szczególnej więzi rodzinnej w związku ze śmiercią ojca w wypadku komunikacyjnym z dnia 08 lipca 2002 roku,
- zasądzenie na rzecz powoda K. Ł. kosztów postępowania według norm prawem przepisanych (pozew k. 3-8).

W uzasadnieniu strona powodowa wskazała, iż w wyniku wypadku drogowego spowodowanego przez A. Ł. w dniu 08 lipca 2002 roku w miejscowości Ł. oraz poniesionych obrażeń śmierć poniósł B. Ł.. Zmarły prowadził działalność gospodarczą, a także pełnił funkcje kierownicze w kilku spółkach, dzięki czemu mógł zapewnić swojej rodzinie stosunkowo wysoki standard życia. Jego dochody w roku podatkowym 2000 wyniosły 38.446,96 złotych, natomiast w 2001 - 49.651,06 złotych.

D. Ł. żona zmarłego w czasie trwania związku małżeńskiego nie pracowała, zajmując się domem i rodziną. Powypadkowa renta rodzinna w łącznej kwocie ok. 1.300 złotych stanowiła tylko niewielką część dotychczasowego budżetu rodzinnego, wobec czego powódce trudno było utrzymać siebie i troje uczących się dzieci. Na skutek śmierci męża powódka została bezpowrotnie pozbawiona możliwości czerpania z jego dochodów, a także oczekiwanego wsparcia w życiu. Ponadto szok i stres związany z odejściem bliskiej osoby wpłynęły negatywnie na jej mobilność i motywację do przezwyciężenia trudności dnia codziennego. Powodów łączyła ze zmarłym bardzo silna więź. Jego śmierć wywołała u nich negatywne i nieodwracalne konsekwencje, takie jak poczucie osamotnienia, brak wsparcia ze strony bliskiej osoby, utrata autorytetu. Ojciec stanowił dla powodów K. K. (1) i K. Ł. ogromny autorytet. Zawsze mogli liczyć na jego wsparcie i radę. Spędzali wspólnie dużo czasu, jeździli razem na wakacje i ferie. K. Ł. planował przy pomocy ojca założyć w przyszłości własną działalność gospodarczą, natomiast K. K. (1) marzyła o podjęciu studiów prawniczych. Śmierć ojca uniemożliwiła realizację tych zamierzeń (pozew k. 3-8).

W odpowiedzi na pozew z dnia 25 czerwca 2013 roku (data prezentaty Sądu) pozwany Towarzystwo (...) S.A. w W. wniósł o oddalenie powództwa w całości (odpowiedź na pozew k. 68-75).

W uzasadnieniu pozwany wskazał, że pozwane Towarzystwo nie kwestionuje swojej legitymacji biernej, jak również nie kwestionuje zasady odpowiedzialności za skutki zdarzenia z dnia 08 lipca 2002 roku. Pozwany kwestionuje możliwość dochodzenia zadośćuczynienia w związku z krzywdą spowodowaną śmiercią najbliższego członka rodziny, jeśli wypadek miał miejsce przed dniem 03 sierpnia 2008 roku. Zakres odpowiedzialności pozwanego z tytułu zawartej umowy ubezpieczenia oc nie obejmował krzywdy osoby pośrednio poszkodowanej, spowodowanej śmiercią najbliższego członka rodziny. Pozwany podniósł, że uprawniona do żądania zadośćuczynienia jest wyłącznie osoba, której dobra osobiste zostały naruszone bezprawnym działaniem sprawcy. Działanie sprawcy wypadku drogowego nie było skierowane bezpośrednio przeciwko powodom. Czyn niedozwolony, w wyniku którego śmierć poniósł mąż i ojciec powodów, skierowany był przeciwko zasadom bezpieczeństwa w komunikacji, a poprzez naruszenie zasad ruchu drogowego sprawca naruszył dobra osobiste zmarłego, to jest jego prawo do życia i zdrowia, nie zaś dobra osobiste powodów. Odnosząc się do wysokości dochodzonego roszczenia o zapłatę zadośćuczynienia w wysokości 100.000 złotych na rzecz każdego z powodów, pozwany stwierdził, że w jego ocenie jest ono rażąco wygórowane.

Powodowie domagając się zapłaty zadośćuczynienia w wysokości po 100.000 złotych winni to roszczenie udowodnić. W sprawie brak jest dowodu, iż w związku ze śmiercią B. Ł. powodowie korzystali z pomocy psychologa. Trudno w świetle powyższego przyjąć, iż powodowie doznali trwałych zmian w sferze psychologicznej. Pozwany wniósł również o oddalenie powództwa w zakresie żądania zasądzenia na rzecz powodów odsetek od dochodzonego zadośćuczynienia za okres poprzedzający dzień wyrokowania, gdyż w ocenie pozwanego dopiero wydanie wyroku uczyni świadczenie wymagalnym. Pozwany podniósł również, że zmarły był udziałowcem dwóch spółek (...) Sp. z o.o. Ponieważ obie spółki prowadzą rozległą działalność w budownictwie, uznać należy, że udziały pozostałe po zmarłym gwarantowały powodom stałe źródło dochodu. Ponadto powódka została zarejestrowana jako bezrobotna dopiero 27 maja 2004 roku co oznaczałoby, że od dnia wypadku do dnia rejestracji powódka posiadała środki na utrzymanie rodziny lub też uzyskiwała dochód (odpowiedź na pozew k. 68-75).

Na rozprawie w dniu 08 sierpnia 2013 roku strona powodowa sprostowała omyłkę pisarską zawartą w pkt. 1 pozwu w zakresie odsetek - powódka dochodzi zasądzenie tytułem odszkodowania kwoty 50.000 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 01 kwietnia 2011 roku(k. 99-100).

W toku procesu strony podtrzymywały swoje stanowiska w sprawie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 08 lipca 2002 roku A. Ł. w miejscowości Ł., województwo (...), na drodze (...) naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym w ten sposób, że kierując samochodem marki M. (...) nr rej. (...) przekroczył dozwoloną prędkość i zjechał na przeciwny pas ruchu, w wyniku czego zderzył się z samochodem marki P. nr rej. (...) kierowanym przez M. K., w skutek czego w wyniku poniesionych obrażeń śmierć poniósł B. Ł.. Sprawca A. Ł. został skazany prawomocnym wyrokiem na 3 lata pozbawienia wolności oraz środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 4 lat. Sprawca wypadku A. Ł. jako posiadacz pojazdu marki M. (...) nr rej. (...) był ubezpieczony od odpowiedzialności cywilnej w pozwanym Towarzystwie (...) S.A. w W. (okoliczności bezsporne).

Prawomocnym wyrokiem z dnia 30 kwietnia 2004 roku wydanym w sprawie II K 27/03 Sąd Rejonowy w Skarżysku Kamiennej uznał A. Ł. za winnego tego, że w dniu 08 lipca 2002 roku w miejscowości Ł., woj. (...) naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym, w ten sposób że kierując samochodem osobowym marki M. (...) o numerze rejestracyjnym (...) przekroczył dozwoloną prędkość jazdy na obszarze zabudowanym, jadąc z prędkością 107,7 km/h przy ograniczeniu prędkości do 60 km/h, a następnie zjechał na przeciwny pas ruchu w wyniku czego doprowadził do czołowego zderzenia się z pojazdem marki P. o nr rej. (...) kierowanym przez M. K., który doznał ciężkich urazów ciała postaci: wieloodłamowego złamania kości miednicy, pęknięcia nerki lewej z krwiakiem podtorebkowym, stłuczenia mózgu, obrzęku mózgu, złamania uda lewego i podudzia prawego w następstwie, których zmarł a ponadto pasażer samochodu marki P. M. Ł. (1) doznał ciężkich urazów ciała w postaci: złamania lewej kości ramieniowej, złamania mostka oraz licznych żeber po stronie lewej, rozerwania serca w zakresie komory prawej, stłuczenia płuca lewego, pęknięcia śledziony skutkujących jego zgon oraz pasażer samochodu marki M. (...) B. Ł. doznał ciężkich urazów ciała w postaci: rany kończyn dolnych ze złamaniem w lewym stawie kolanowym, pęknięcia aorty odcinku piersiowym, złamania dwóch żeber po stronie lewej oraz złamania rękoności mostka w następstwie których zmarł, to jest przestępstwa określonego w art. 177 § 2 k.k. i skazał go na karę trzech lat pozbawienia wolności (wyrok Sądu Rejonowego w Skarżysku-Kamiennej z dnia 30 kwietnia 2004 roku k. 25-26 sygn. akt II K 27/03 Sądu Rejonowego w Skarżysku Kamiennej).

Zmarły B. Ł. miał wykształcenie techniczne - budowlane. Pracował w branży budowlanej początkowo jako majster, a następnie jako kierownik budowy. Prowadził działalność gospodarczą od 1996 roku, a także pełnił funkcje kierownicze w kilku spółkach. W chwili śmierci miał 45 lat. W przeszłości leczył się z powodu cukrzycy, która była dobrze ustabilizowana lekami. Przez pół roku był hospitalizowany na oddziale nerwic z powodu problemów adaptacyjnych związanych z upadkiem firmy. Po wyjściu ze szpitala założył kolejną firmę. Od 2001 roku prowadził działalność związaną z handlem kruszywem. Był również właścicielem spółki remontowo - budowlanej na K. oraz spółki cywilnej (...) w R., zajmującej się transportem w kamieniołomach. W spółce (...) miał 25% udziałów, w spółce (...) 50% i

w spółce (...) również 50%. Dochody zmarłego w roku podatkowym 2000 wyniosły 38.446,96 złotych, natomiast w 2001 roku - 49.651,06 złotych. Po zawarciu związku małżeńskiego B. Ł. mieszkał wraz z żoną u jej rodziców przez 5 lat, a następnie małżonkowie przeprowadzili się do wybudowanego przez siebie domu. Dom w którym obecnie mieszkają powodowie został oddany do użytku przed rozpoczęciem działalności gospodarczej przez B. Ł., jest on dwukondygnacyjny, ma sześć pokoi, kuchnię i łazienkę. Znajduje się na działce o powierzchni 3.900 m². Położony jest na niej również garaż. Dochody miesięczne zmarłego były w dużym stopniu przeznaczane na utrzymanie domu i rodziny. D. Ł. w czasie trwania związku małżeńskiego nie pracowała. Zajmowała się domem i rodziną. Pracę zarobkową podjęła dopiero po śmierci męża. Przed śmiercią B. Ł. jego rodzinę było stać na wspólne, coroczne wyjazdy w góry i nad morze. Powódka w celach wypoczynkowych była z mężem w Europie Wschodniej - na W., Rumunii, Czechach i Bułgarii. Przez dwa tygodnie w 1988 roku w Stanach Zjednoczonych, a także przez dwa tygodnie w R. i planowała wycieczkę do C.. Wspólne pożycie małżeństwa Ł. było udane. Zmarły obdarowywał członków swojej rodziny prezentami. Rodzina spędzała też wspólnie święta. Małżonkowie nabyli również działkę, na której wybudowali dom dla studiującego w B. syna M., który mieszka tam obecnie ze swoją rodziną. Dwa lata po ślubie powódka D. Ł. kupiła z mężem swój pierwszy samochód. W 11 lat po ślubie powódka za namową męża uzyskała prawo jazdy. Mąż mobilizował ją do wspólnych wyjść towarzyskich, na zakupy i wycieczki. Po śmierci męża D. Ł. cierpiała na depresję, jednakże nie leczyła się psychiatrycznie, nie korzystała również z pomocy psychologa. W związku ze zdarzeniem z dnia 8 lipca 2002 roku powódka leczyła się farmakologicznie, przyjmowała preparaty uspokajające zalecone przez lekarza rodzinnego. Od trzech lat leczy się z powodu nadciśnienia tętniczego. Po śmierci B. Ł. jego rodziny nie było stać na opłacenie dzieciom dziennych studiów, a poziom życia się obniżył. Rodzina B. Ł. utrzymywała się po jego śmierci z renty w kwocie 1.300 złotych miesięcznie. Powódka D. Ł. była zmuszona zbyć część swojego majątku ruchomego, w tym samochód marki J.. Powódka K. K. (1) wyszła za mąż w listopadzie 2006 roku. Początkowo zamieszkiwała u teściów, a następnie przeprowadziła się z mężem do domu rodzinnego. Powódka K. K. (1) rozpoczęła studia zaoczne w Wyższej Szkole (...), a czesne w kwocie 300 złotych miesięcznie opłacał jej mąż. Do 25 roku życia pobierała rentę, którą przekazywała matce D. Ł.. Powód K. Ł. pracował wraz z ojcem w wakacje w spółce (...) i miał przejąć jej udziały. Po jego śmierci udziały w spółkach przejął drugi wspólnik - M. W.. Jedynie w spółce (...) 50 % udziałów przejął syn zmarłego - M. Ł. (2). Rodzina zmarłego była zmuszona zbyć udziały w K. ze względu na brak środków na dopłaty do spółki. Po śmierci ojca powód K. Ł. był zmuszony zmienić swoje plany odnośnie dalszej edukacji i podjął studia w Wyższej Szkole (...) w R. na kierunku technika samochodowa i ubezpieczenia komunikacyjne. Po śmierci ojca, syn M. Ł. (2) otrzymał kwotę 50.000 złotych za udziały w spółce (...). Powódka D. Ł. otrzymała wówczas kwotę 5.000 złotych. Po śmierci ojca powód K. Ł. zajmował się produkcją dachów. Po ukończeniu studiów podjął działalność gospodarczą. Do 2006 roku powód K. Ł. otrzymywał rentę, którą przekazywał matce. Po śmierci ojca pracował również w spółce u brata na K.. K. Ł. leczy się z powodu nadciśnienia tętniczego. Dzieci były bardzo żyte ze zmarłym ojcem i boleśnie przeżyły jego stratę (pозew k. 3-8, zaświadczenie k. 97, zeznania powódki D. Ł. k. 99 w związku z k. v101 i k. 190 w związku z k. v191, zeznania powódki K. K. (1) k. 99 w związku z k. v101 i k. 190 w związku z k. v191, zeznania powoda K. Ł. k. 99 w związku z k. v101 i k. 190 w związku z k. v191, zeznania świadka R. O. k. 99-100 w związku z k. v191, opinie sądowno-psychologiczne k. 114-131 i k. 153-172, zeznania biegłej B. G. k. 190 w związku z k. v191, akta szkodowe).

Biuro (...) S.A. w W. na podstawie art. 446 § 3 kc odmówiło przyznania powodom kwoty po 35.000 zł dla K. K. (1) i K. Ł. oraz kwoty 45.000 złotych dla D. Ł. jako odszkodowanie z tytułu znacznego pogorszenia ich sytuacji życiowej po śmierci członka najbliższej rodziny oraz 2.000 złotych jak zwrot kosztów przyjęcia pogrzebowego (pisma z 17 marca 2011 roku i 31 marca 2011 roku k. 30-35).

Decyzją Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. została przyznana na rzecz powodów renta rodzinna powypadkowa w łącznej kwocie 1112,28 złotych brutto. Do renty tej uprawnieni byli K. K. (1), K. Ł. i D. Ł. w ten sposób, że łączna wysokość renty dla 3 osób wynosząca od 01 października 2002 roku, 1112,28 złotych podlegała podziałowi na trzy części po 370,76 zł dla jednej osoby (zaświadczenie z ZUS w aktach szkody).

Obecnie D. Ł. ma 53 lata, pracuje jako sprzedawca w sklepie i otrzymuje wynagrodzenie w kwocie około 1.200 złotych. Do stycznia 2004 roku pobierała rentę rodzinną powypadkową z ZUS w kwocie od 370,76 złotych do 512,64 złotych miesięcznie. W razie potrzeby powódka przyjmuje leki uspokajające. Jest właścicielką domu jednorodzinnego.

Powódka mieszka razem z K. K. (1), która jest mężatką, ma dwoje dzieci w wieku 8 i 3 lat. K. K. (1) pracuje na stacji benzynowej w R. jako kasjerka i otrzymuje wynagrodzenie w kwocie 1.000 złotych. Jej mąż pracuje jako kurier w firmie (...) i otrzymuje minimalne ustawowe wynagrodzenie za pracę. Powód K.

Ł. pracuje w firmie (...) w R. i otrzymuje wynagrodzenie w kwocie 1.350 złotych, jest żonaty, ma dwoje dzieci w wieku 6 lat i 1 roku, mieszka w miejscowości R. ze swoimi teściami. K. Ł. jest właścicielem 1 hektara nieruchomości rolnej, którą wydzierżawił w zamian za czynsz w kwocie 150 złotych rocznie (zeznania powódki D. Ł. k. 190 w związku z k. v191, zeznania powódki K. K. (1) k. 190 w związku z k. v191, zeznania powoda K. Ł. k. 190 w związku z k. v191).

Po śmierci B. Ł. standard życia powodów we wszystkich sferach znacznie się obniżył. Zmarły był osobą decydującą i odciążającą powódkę D. Ł. od wielu spraw codziennych, był osobą bardzo aktywną. Poza pracą zawodową zajmował się większością spraw, które były do załatwienia poza domem. Organizował czas wolny rodzinie i samodzielnie prowadził działalność gospodarczą. Po śmierci męża to powódka była zmuszona przejąć dużą część jego obowiązków. Na nią spadł obowiązek zapewnienia bytu rodzinie. Na skutek traumatycznych przeżyć związanych z wypadkiem u powódki wystąpiły zaburzenia o podłożu nerwicowym, które przejawiały się w podwyższonym poziomie niepokoju, obwiniania się niepowodzeniami, umniejszania własnej wartości, braku optymizmu i nadziei. Ponadto powódka przeżywała silny żal i poczucie krzywdy. Powódka materialnie w zupełności była uzależniona od zmarłego męża. Rodzina prosperowała na ponadprzeciętnym poziomie finansowym. Po śmierci męża, oprócz bólu i cierpienia, wynikającego z utraty osoby najbliższej, powódka doświadczała lęku o byt - jej i dzieci. B. Ł. był głową rodziny, pełnił znaczącą rolę także w życiu dzieci. Był dla nich autorytetem, osobą na którą zawsze mogły liczyć, spostrzegały go jako zaradnego, uważały że dobrze przygotuje je do życia we współczesnym świecie. Lubili z nim spędzać czas. Sytuacja psychologiczna K. K. (1) i K. Ł. uległa znaczącej zmianie po wypadku z 08 lipca 2002 roku. Oboje byli silnie związani z ojcem emocjonalnie. U powódki K. K. (1) przez pół roku od tego zdarzenia utrzymywały się lęki jako ostra reakcja na stres. Powódka w chwili śmierci ojca miała 16 lat. Wchodząc w dorosłe życie, czuła się odpowiedzialna za matkę. Poza osobistym pragnieniem mieszkania w bliskości z nią, chciała partycypować w kosztach utrzymania dużego domu. Powódka odczuwała na co dzień niedobory finansowe. W swoich oczekiwaniach i planach uwzględniała tę sytuację. Także K. Ł. dotkliwie przeżywał brak ojca. Z ojcem łączyła go silna więź emocjonalna, z nim identyfikował się. Do dziś trudno mu zaakceptować tę stratę. Świadczą o tym objawy nerwicowe, przejawiające się jako bóle głowy w reakcji na stres oraz skoki ciśnienia. Powód stał się bardziej wycofany, zamknięty, z rezerwą wobec innych. Izuluje się od głębszego przeżywania rzeczywistości. Unika ryzykownych, niedookreślonych sytuacji. Nie czuje się wystarczająco mocny, by zmagać się ze stresami i kryzysami, unika konfrontacji, ma skłonność do ucieczki w marzenia. Utrata ojca w 20 roku życia rzutowała na dalszy rozwój osobowości powoda. Stał się on mniej pewny siebie, wrażliwszy na przeciwności losu, źle znoszący sytuacje stresogenne. W obecnym stanie zdrowia powoda, wskazane byłoby podjęcie psychoterapii (zeznania powódki D. Ł. k. 99 w związku z k. vi01 i k. 190 w związku z k. vi91, zeznania powódki K. K. (1) k. 99 w związku z k. vi01 i k. 190 w związku z k. vi91, zeznania powoda K. Ł. k. 99 w związku z k. vi01 i k. 190 w związku z k. vi91, zeznania świadka R. O. k. 99-100 w związku z k. vi91, opinie sądowno - psychologiczne k. 114-131 i k. 153-172, zeznania biegłej B. G. k. 190 w związku z k. v191).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o całokształt zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w tym na podstawie dokumentów załączonych do akt niniejszej sprawy oraz dokumentów znajdujących się w aktach szkody pozwanego. Wiarygodność dokumentów nie budziła wątpliwości Sądu i nie była przez strony kwestionowana.

Sąd podzielił ustalenia zawarte w opiniach biegłych sądowych: z zakresu psychologii A. M. oraz B. G.. Zdaniem Sądu opinie zostały sporządzone w sposób fachowy, zgodny z prawidłami wiedzy specjalistycznej, a płynące z nich wnioski były spójne i logiczne.

Sąd dał wiarę zeznaniom powodów: D. Ł., K. K. (1), K. Ł. (k. 99 w związku z k. v101 i k. 190 w związku z k. v191), oraz świadka: R. O. (k. 99-100 w związku z k. v191) i biegłej: B. G. (k. 190 w związku z k. v191). Zeznania te były logiczne, spójne i wzajemnie się uzupełniały.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo jest zasadne w całości, to jest co do kwot po 100.000 złotych tytułem zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 15 czerwca 2013 roku do dnia zapłaty na rzecz powodów D. Ł., K. K. (1) i K. Ł. oraz kwoty 50.000 złotych tytułem odszkodowania wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 15 czerwca 2013 roku do dnia zapłaty na rzecz powódki D. Ł..

Powodowie D. Ł., K. K. (1) i K. Ł. dochodzą w niniejszej sprawie zadośćuczynienia za krzywdę, a powódka D. Ł. również odszkodowania za znaczne pogorszenie się sytuacji życiowej przeciwko pozwanemu towarzystwu ubezpieczeń z tytułu jego odpowiedzialności wynikającej z umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej zawartej z tym towarzystwem ubezpieczeń przez posiadacza samochodu kierowanego przez sprawcę wypadku komunikacyjnego mającego miejsce w dniu 08 lipca 2002 roku. Jak wynika bowiem z treści art. 415 k.c. kto z winy swej wyrządził drugiemu szkodę, obowiązany jest do jej naprawienia. W wyniku tego zdarzenia śmierć poniósł ojciec powodów K. K. (1) i K. Ł. oraz mąż powódki D. Ł.. Odpowiedzialność pozwanego za skutki tego wypadku była bezsporna - pozwany ubezpieczyciel jej nie kwestionował. Spór natomiast koncentrował się na ustaleniu, czy zaistniały przesłanki do wypłaty powodom zadośćuczynienia za doznaną krzywdę na podstawie art. 448 k.c. w związku z art. 24 § 1 k.c. Strona pozwana podnosiła bowiem, że brak jest podstaw do przyznania powodom zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę, ponieważ do zdarzenia wywołującego szkodę doszło przed dniem 3 sierpnia 2008 roku, to jest przed dniem wejścia w życie § 4 art. 446 k.c. na podstawie którego sąd może przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Spór koncentrował się również na ustaleniu, czy zaistniały przesłanki wskazane w art. 446 § 3 k.c. uzasadniające przyznanie powodce odszkodowania na podstawie znacznego pogorszenia się jej sytuacji życiowej. Ponadto strona pozwana podnosiła, że w jej ocenie roszczenie o zapłatę zadośćuczynienia w kwocie 100.000 złotych na rzecz każdego z powodów jest rażąco wygórowane.

Bezspornym w niniejszej sprawie jest, że przedmiotowy wypadek miał miejsce w dniu 08 lipca 2002 roku, to jest przed dniem wejścia w życie § 4 art. 446 k.c. Jednakże nie oznacza to, że roszczenie powodów nie znajduje podstawy prawnej. W orzecznictwie ugruntowany został bowiem pogląd, który Sąd orzekający w całości podziela, zgodnie z którym najbliższemu członkowi rodziny zmarłego przysługuje na podstawie art. 448 k.c. w związku z art. 24 § 1 k.c. zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę, gdy śmierć nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed dniem 3 sierpnia 2008 roku. Rodzina jako związek najbliższych osób, które łączy szczególna więź wynikająca najczęściej z pokrewieństwa i zawarcia małżeństwa, podlega ochronie prawa. Dotyczy to odpowiednio ochrony prawa do życia rodzinnego obejmującego istnienie różnego rodzaju więzi rodzinnych. Dobro rodziny jest nie tylko wartością powszechnie akceptowaną społecznie, ale także uznaną za dobro podlegające ochronie konstytucyjnej (art. 71 Konstytucji RP). Wiąż rodzinna odgrywa doniosłą rolę, zapewniając członkom rodziny m.in. poczucie stabilności, wzajemne wsparcie obejmujące sferę materialną i niematerialną oraz gwarantuje wzajemną pomoc w wychowaniu dzieci i zapewnieniu im możliwości kształcenia. Należy zatem przyjąć, że prawo do życia rodzinnego i utrzymania tego rodzaju więzi stanowi dobro osobiste członków rodziny i podlega ochronie na podstawie art. 23 i 24 k.c. W konkretnym stanie faktycznym spowodowanie śmierci osoby bliskiej może zatem stanowić naruszenie dóbr osobistych członków jej rodziny i uzasadniać przyznanie im zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c. Nie każdą jednak więź rodzinną należy niejako automatycznie zaliczyć do katalogu dóbr osobistych, lecz jedynie taką, której zerwanie powoduje ból, cierpienie, rodzi poczucie krzywdy. Osoba dochodząca roszczenia na podstawie art. 448 k.c. powinna zatem wykazać istnienie tego rodzaju więzi, stanowiącej jej dobro osobiste podlegające ochronie (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22 października 2010 roku, III CZP 76/10, opubl. Biul. SN 2010/10/11, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2011 roku, III CZP 31/11, opubl. Biul. SN 2011/7/9, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2010 roku, IV CSK 307/09, opubl. OSNC-ZD 2010/3/91).

W okolicznościach niniejszej sprawy nie budzi wątpliwości Sądu, że czyn niedozwolony, którego następstwem była śmierć A. Ł. - ojca powodów K. K. (1) i K. Ł. a męża powódki D. Ł. był źródłem ich krzywdy polegającej na naruszeniu ich dobra osobistego poprzez zerwanie więzi emocjonalnej z członkiem najbliższej rodziny. Jak wynika z ustalonego stanu faktycznego, nagła śmierć ojca i męża była dla powodów ogromną tragedią. Powodowała u nich cierpienie i ból, jak również poczucie straty, które powodowie odczuwają do chwili obecnej.

Ustalając wysokość należnego każdemu z powodów zadośćuczynienia Sąd wziął pod uwagę rozmiar ich cierpień, natężenie dolegliwości psychicznych, czas trwania, stopień uciążliwości oraz trwałość skutków. Na rozmiar krzywdy wywołanej śmiercią osoby najbliższej wpływ ma nie tylko dramatyzm doznań, ale również poczucie osamotnienia i pustki, cierpienia moralne, wstrząs psychiczny wywołany śmiercią, intensywność oraz rodzaj więzi ze zmarłym, wystąpienie zaburzeń będących skutkiem tego odejścia, tj. nerwicy czy depresji, roli w rodzinie pełnionej przez osobę zmarłą, jak też stopień w jakim pośrednio poszkodowany będzie umiał się znaleźć w nowej rzeczywistości oraz zdolności jej zaakceptowania, leczenie doznanej traumy i wiek poszkodowanego. Należy również podkreślić, że zadośćuczynienie ma charakter kompensacyjny, a więc jego wysokość musi stanowić ekonomicznie odczuwalną wartość i nie może mieć jedynie charakteru symbolicznego.

Wprawdzie stopień krzywdy należy oceniać indywidualnie, biorąc pod uwagę wszystkie okoliczności sprawy, niemniej jednak Sąd ustalił należne na rzecz powodów D. Ł., K. K. (1) i K. Ł. zadośćuczynienie na tę samą kwotę po 100.000 złotych. Sumy te stanowią będą dla powodów odczuwalną wartość ekonomiczną. Nie są one, w ocenie Sądu, wygórowane. Jak wynika z poczynionych ustaleń faktycznych powodowie K. K. (1) i K. Ł. stracili ojca, z którym byli silnie emocjonalnie związani. Zmarły stanowił dla nich wsparcie, wzór do naśladowania, spędzał z nimi dużo czasu. Na wieść o śmierci ojca zareagowali płaczem i krzykiem. U każdego z powodów śmierć ojca wywołała reakcję depresyjną, która trwała u K. K. (1) do około roku po tym zdarzeniu, a u K. Ł. miała powikłany charakter. Jak wynika z opinii biegłego psychologa powód K. Ł. powinien korzystać ze wsparcia psychologicznego. Oboje powodowie odczuwają nadal pustkę po stracie ojca. Nie ulega wątpliwości Sądu, że stopień cierpień po stracie męża jest inny niż po stracie ojca. D. Ł. na wiadomość o śmierci męża zemdląca. Do pół roku od wypadku słabo spała w nocy. W ciągu dwóch tygodni schudła 13 kg. Powódka została sama z dziećmi, co powodowało, że musiała się nimi zająć, przejąć wszystkie obowiązki. Powódka nadal odczuwa brak męża, ma poczucie pustki, wyłączyła swój udział w życiu towarzyskim. Obecnie wymaga leczenia farmakologicznego

Zgodnie z treścią art. 446 § 3 k.c. sąd może przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego stosowne odszkodowanie, jeżeli skutek śmierci nastąpiło znaczne pogorszenie ich sytuacji życiowej. W judykaturze przyjmuje się, iż pod pojęciem „znacznego pogorszenia się sytuacji życiowej” rozumie się nie tylko obecną sytuację materialną, lecz także utratę realnej możliwości polepszenia warunków życia i realizacji planów życiowych. W pojęciu tym mieszczą się również, niekiedy trudne do uchwycenia, uszczerbki natury niemajątkowej, które jednakże zawsze muszą mieć wpływ na ogólnie pojmowaną sytuację życiową poszkodowanego. Takim czynnikiem niewymiernym jest z pewnością utrata oczekiwanego wsparcia na przyszłość (nie tylko materialnego) i pomocy od najbliższego członka rodziny, których osoba poszkodowana mogła się zasadnie spodziewać w chwilach wymagających takich zachowań (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 2010 roku, IV CSK 170/10, opubl. Lex numer 737283, wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 14 kwietnia 2010 roku, I ACa 178/10, opubl. Lex numer 715515, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 kwietnia 2008 roku, V CSK 544/07, opubl. Lex numer 424335).

Jak wynika z ustaleń faktycznych po śmierci B. Ł. sytuacja życiowa powódki D. Ł. i jej rodziny uległa znacznemu pogorszeniu. Zmarły był człowiekiem aktywnym i przedsiębiorczym. Prowadził działalność gospodarczą, która zapewniała dochody pozwalające żyć powódce i jej rodzinie na ponadprzeciętnym poziomie. Po śmierci B. Ł. jego rodzina otrzymała wprawdzie rentę rodzinną, jednakże jej wysokość pozwalała na zapewnienie jedynie części potrzeb. Powódka była zmuszona zbyć część rzeczy wchodzących w skład jej majątku, w tym m.in. samochód osobowy i biżuterię. Powódka poszukiwała pracy, była zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy jako osoba bezrobotna. Obecnie pracuje jako sprzedawca w sklepie i otrzymuje wynagrodzenie w kwocie 1.200 złotych.

Pojęcie „stosowne odszkodowanie” zawarte w § 3 art. 446 k.c. oznacza sumę wymierną, stanowiącą realne i adekwatne przysporzenie dla uprawnionego, a zarazem uwzględniającą ocenę większości rozsądnie myślących ludzi. Wysokość odszkodowania powinna uwzględniać nie tylko okoliczności konkretnej sprawy, ale także wartość ekonomiczną (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 czerwca 2004 roku, IV CK 445/03, opubl. Lex numer 173555).

W świetle wskazanych przesłanek uznać należy, iż kwota tytułem odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej, której powódka D. Ł. domagała się w pozwie, to jest 50.000 złotych na jej rzecz stanowić będzie

odpowiednie przysporzenie i jest odszkodowaniem stosownym w rozumieniu art. 446 § 3 k.c. Kwota ta nie jest wygórowana i odpowiada, zdaniem Sądu, przeciętnej stopie życia społeczeństwa. Jednocześnie stanowi ona realną wartość ekonomiczną. W ocenie Sądu, odszkodowanie przyznane we wskazanych wysokościach ułatwi powodce przystosowanie się do jej zmienionej wskutek śmierci męża sytuacji życiowej.

O odsetkach od zasądzonych na rzecz powodów kwot orzeczono na podstawie art. 481 § 1 k.c. Należy przyjąć, że zarówno odszkodowanie jak i zadośćuczynienie stają się wymagalne po wezwaniu ubezpieczyciela przez poszkodowanego do spełnienia świadczenia (art. 455 § 1 k.c.) (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 lutego 2010 roku, II CSK 434/09, opubl. Lex numer 602683, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2011 roku, I PK 145/10, opubl. Lex numer 794777).

Zgodnie z zasadą wyrażoną w treści art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 392 ze zm.) zakład ubezpieczeń wypłaca odszkodowanie w terminie 30 dni licząc od dnia złożenia przez poszkodowanego lub uprawnionego zawiadomienia o szkodzie.

Jak wynika z poczynionych ustaleń faktycznych, powodowie zażądali natomiast naliczenia ustawowych odsetek od 7-go dnia po doręczeniu pozwu stronie pozwanej. W aktach sprawy znajduje się potwierdzenie doręczenia pozwanemu odpisu pozwu z dnia 07 czerwca 2013 roku (k. 91). Wobec tego Sąd od dnia 15 czerwca 2013 roku zasądził ustawowe odsetki. Zasądzone kwoty mieszczą się przy tym w żądaniu pozwu.

Rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów procesu (punkt IV wyroku) znajduje oparcie w treści art. 98 k.p.c.

Na zasądzoną od pozwanego na rzecz powódki D. Ł. kwotę 4.217 złotych składają się: opłata od pozwu uiszczona w części, to jest w kwocie 600 złotych, koszty zastępstwa procesowego adwokata od zasądzonego świadczenia w kwocie 3.600 złotych na podstawie stawki określonej w § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jednolity Dz. U. 2012, poz. 461) oraz kwota 17 złotych tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

Na rzecz powódki K. K. (1) od pozwanego zasądzono kwotę 3.817 złotych obejmującą: kwotę 200 złotych tytułem częściowej opłaty od pozwu, kwotę 3.600 złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego adwokata od zasądzonego świadczenia oraz kwotę 17 złotych tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

Na zasądzoną od pozwanego na rzecz powoda K. Ł. kwotę 4.417 złotych składają się: opłata od pozwu uiszczona w części, to jest w kwocie 800 złotych, koszty zastępstwa procesowego adwokata od zasądzonego świadczenia w kwocie 3.600 złotych oraz kwota 17 złotych tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

Podczas wydawania orzeczenia Sąd popełnił oczywistą omyłkę rachunkową, zasądzając kwotę 4.617 złotych zamiast 4.417 złotych.

Na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jednolity Dz. U. 2010 r., Nr 90, poz. 594 ze zm.) Sąd, w punkcie V wyroku, nakazał pobrać od pozwanego Towarzystwa (...) S.A. w W. kwotę 832 złotych tytułem kosztów na opinię biegłego oraz kwotę 16.900 złotych tytułem nieuiszczonych opłat od zasądzonych na rzecz powodów świadczeń.

/-/ Na oryginale właściwy podpis.-